

Leren van andermans evalueren: lessen en tips

Claudia de Graauw

Effecten, input voor nieuw beleid, impact op deelnemers – wat je precies wilt weten bepaalt de methode van je evaluatieonderzoek. In dit artikel vertelt Claudia de Graauw aan de hand van voorbeelden uit haar eigen onderzoekspraktijk welke manieren er zijn om te evalueren en geeft ze tips voor een goede uitvoering.

‘Onderzoeken doe ik voor de lol, maar de meeste mensen hebben een andere motivatie voor een onderzoek.’ Deze uitspraak doe ik, als onderzoeker, regelmatig in gesprekken met professionals waarmee ik werk (onder andere beleidsmedewerkers en medewerkers bij culturele instellingen) om hen na te laten denken over waarom ze een onderzoek willen. Niet omdat het in de beleidscyclus staat of omdat het een verplichting is bij je subsidie. Onderzoek doe je altijd met een doel. Onderzoeksdoelen kunnen zeer divers zijn, zoals inventariseren, draagvlak creëren, verbeteren, leren of inzicht in doelbereik krijgen.

Zicht en inzicht

Monitoren en evalueren doe je ook met een doel. Deze doelen zijn smaller, maar nog steeds gevarieerd. Je kunt evaluatieonderzoek inzetten omdat je verantwoording moet afleggen aan subsidiegevers en financiers over de effecten. Maar je kunt ook evalueren, omdat je je programma wilt verbeteren, zoals een betere afstemming op de doelgroep, het wegnemen van drempels of betere samenwerking met partners. Je leert dan over je programma. Daarnaast kun je evalueren om zelf of als team te leren door op een meer overkoepelende manier naar je programma te kijken.

Monitoren is structureel zicht houden op het project- of programma-verloop. Door gedurende het project structureel informatie te verzamelen kun je waar nodig tijdig bijsturen. Een monitor geeft antwoord op vragen zoals: Ben ik op het goede spoor? Dragen de activiteiten bij aan mijn doel? Wat gaat goed en wat kan beter? Door te monitoren houd je zicht op je doelbereik. Zo weet je welke stappen je moet zetten om je doel te bereiken en bereik je het doel efficiënter.

Met evalueren houd je het resultaat tegen het licht. Dit gebeurt meestal na afloop van een project, maar kan ook tussentijds. Je beantwoordt vragen als: Is het doel bereikt? Levert dit het beoogde effect? Een evaluatie brengt helder in kaart wat de resultaten dan wel effecten van je project en/of proces zijn. Daarbij benoem je succesfactoren en verbeterpunten. Met die kennis weet je bij toekomstige trajecten waar je aandachtspunten liggen. Door beide te doen verkrijg je dus zowel zicht op het procesverloop als inzicht in de resultaten. Zo krijg je een compleet beeld van de effecten van je project en kun je, indien nodig tijdig bijsturen.

Het doel van je monitoring en evaluatie is bepalend voor hoe je je onderzoek inricht en wat voor soort informatie eruit komt. Het doel van je onderzoek bepaalt ten eerste de onderzoeksvragen. Aansluitend bepaalt het doel de inrichting van je onderzoek: de onderzoeksmethode(n) die je gebruikt en de momenten waarop je data verzamelt. Als je doel is effecten vast te stellen om zo verantwoording af te leggen aan je subsidiegevers en financiers, moet je in ieder geval na afloop van het programma meten en het liefst ook een

langere tijd na afloop van het programma om ook effecten op lange termijn vast te leggen. Als je doel echter is om het programma bij te sturen, dan moet je gedurende het project evalueren en kun je niet wachten tot het einde.

In dit artikel concentreer ik me op evaluaties die als doel hebben te kunnen leren. Dit is bij veel evaluaties het geval. Soms in combinatie met andere doelen, zoals het verbeteren van programma's of het verantwoorden over de effecten. Het ene staat het andere niet in de weg. Leren van evalueren is een brede term en valt nog verder op te splitsen. In dit artikel laat ik verschillende evaluaties de revue passeren waarbij leren centraal stond, terwijl er steeds een ander subdoel was. Door deze verschillende subdoelen hebben de evaluaties andere onderzoeksvragen, maken ze gebruik van andere onderzoeksmethode(n) en kennen ze andere meetmomenten. Bij elke evaluatie beschrijf ik het doel en de gevolgde onderzoekssystematiek. Aansluitend zal ik voor- en nadelen van deze manier van evalueren beschrijven en wat de opdrachtgever heeft gedaan met deze evaluatie. De genoemde evaluaties zijn, op verzoek van de redactie, door mij opgezette en vaak ook uitgevoerde evaluaties. Achtereenvolgens komen evaluaties van twee Cultuureducatie met Kwaliteit-programma's aan bod (Kunst Centraal en Sien), de regeling voor Talentontwikkeling en Manifestaties (Fonds voor Cultuurparticipatie), de familiewanden in het Van Goghmuseum, het cultuurbeleid in Noord-Brabant, de cultuurscouts in Schiedam en de educatieve activiteiten van de leden van de Vereniging van Science Centra.

Vanuit het programma Cultuureducatie met Kwaliteit was evalueren en monitoren een verplichting van het Fonds voor Cultuurparticipatie om subsidie te ontvangen. Penvoerders mochten zelf invullen hoe zij hun evaluatie en monitoring inrichtten mits deze ervoor zorgden dat de penvoerder tijdens de rit goed zicht kon houden op de uitvoering en resultaten van de regeling en tussentijds en na afloop zoveel mogelijk op basis van feiten kon beoordelen of de regeling doeltreffend en doelmatig is, met de intentie te leren van hun ervaringen en zo verbeteringen aan te brengen (Ijdens, 2012). Door deze verplichting zijn veel ondersteunende organisaties op het gebied van cultuureducatie aan de slag gegaan met monitoren en evalueren. Twee van deze organisaties heb ik geholpen bij hun evaluatie.

Evaluatie-instrumenten meervoudig gebruiken

Kunst Centraal is de provinciale organisatie in Utrecht voor cultuureducatie. Deze organisatie heeft haar programma voor Cultuureducatie met Kwaliteit ingericht met drie pijlers: Cultuur in het hart van het onderwijs, Scholen in talenten en School in de wijk. Deelnemende basisscholen kiezen zelf een pijler en committeren zich aan de bijbehorende doelen.

Kunst Centraal wil zelf leren van haar programma om zo het programma steeds te verbeteren. Om voldoende informatie te verzamelen en scholen

niet extra te belasten, verloopt de dataverzameling voor hun monitoring en evaluatie grotendeels via een vragenlijst die verschillende doelen dient. De vragenlijst is zo ingericht dat hij scholen zelf inzicht geeft in waar ze zijn. Deze vragenlijst wordt aansluitend gebruikt als input voor een gesprek met de school en Kunst Centraal om het proces voor de school op maat in te richten. Aansluitend wordt de vragenlijst gebruikt om te monitoren hoe het proces verloopt en wat de voorlopige effecten zijn. Door de vragenlijst jaarlijks en in dit geval dus drie keer af te nemen kan Kunst Centraal niet alleen het proces per school jaarlijks bijsturen, maar ook het programma als geheel kan zo jaarlijks bijgesteld worden om zo meer effect te bewerkstelligen. Door analyse op metaniveau worden trends en ontwikkelingen binnen de pijlers en het gehele programma zichtbaar: knelpunten die op meer scholen spelen, uitblijvende effecten en de bevestiging van verwachtingen.

Bij elke meting kwam ook een onverklaarbaar fenomeen of een tegenstrijdigheid boven water (Bol, Drost, Hartenberg, Matla, & De Graauw, 2016.) Zo bleek bijvoorbeeld bij de tweede meting dat minder scholen een visie hadden op cultuureducatie dan tijdens de eerste meting. Verwacht werd dat juist meer scholen een visie zouden hebben, omdat deze tijdens het programma werd ontwikkeld. Om deze fenomenen en tegenstrijdigheden te kunnen verklaren is wederom gebruik gemaakt van een bestaand instrument. Bijeenkomsten met scholen werden aangegrepen om de resultaten van de monitor kort te presenteren en met de aanwezige icc'ers en schooldirecteuren, de respondenten, te bespreken en samen op zoek te gaan naar verklaringen voor deze opmerkelijke uitslagen. In het bovengenoemde voorbeeld realiseerden veel icc'ers en directeuren zich dat wat ze aanvankelijk als visie op cultuureducatie beschouwden niet voldeed aan wat ze nodig hadden. Ze zijn opnieuw gaan denken, praten en schrijven aan een visie.

Door de vragenlijst en de bijeenkomst op verschillende manieren te gebruiken was er een zeer hoge respons van 100%. Dit is uitzonderlijk hoog, vooral bij scholen die vaak worden gevraagd mee te werken aan onderzoek, waardoor de respons vaak (te) laag is. Scholen zijn niet extra belast met extra gesprekken of bijeenkomsten, terwijl wel de benodigde informatie is verzameld. Ook het teruggeven van informatie naar aanleiding van een vragenlijst zoals bij een zelfscan geeft een instrument dubbelgebruik, wat de relevantie ervan verhoogt en de belasting voor respondenten vermindert. Het terugkoppelen van overzichtelijke informatie kan bijvoorbeeld door de score per indicator in een spinnenwebgrafiek weer te geven.

Natuurlijk moet het wel mogelijk zijn om bestaande instrumenten te gebruiken. Of instrumenten kunnen zo ontworpen worden, zodat ze een dubbele functie krijgen, bijvoorbeeld een vragenlijst die ook als zelfscan werkt en de respondent feedback geeft over de stand van zaken met enkele nuttige tips.

Betrokkenen van elkaar laten leren

Sien is een Limburgse kennisgemeenschap voor cultuureducatie van 23 onderwijsstichtingen. Deze organisatie werkt sterk vanuit de wensen en behoeften van de aangesloten scholen en heeft haar Cultuureducatie met Kwaliteit-programma zo ingericht dat de scholen en de vragen van de scholen centraal staan. Het programma brengt scholen en culturele aanbieders samen om ze gezamenlijk te laten werken aan het antwoord op de vraag van een school. Bij de evaluatie van dit programma stond dan ook deze samenwerking en wat beide partijen daarvan leerden voorop. Dit hebben we bewerkstelligd door hen samen in gesprek te laten gaan over hun gezamenlijke project. Beide partijen bereidden het gesprek voor door een beknopte vragenlijst in te vullen. Het gesprek werd gevoerd over de punten waar ze van mening verschilden of waarop beide negatief scoorden.

Om de leerpunten uit deze gesprekken te delen met andere scholen en culturele partners is de beknopte vragenlijst digitaal ingevoerd met de gezamenlijke antwoorden, leerpunten en besproken oplossingen. Aan de hand van dit databestand heeft Sien geregeld een verslag uitgebracht met leerpunten. Voor vaker voorkomende knelpunten is ze samen met enkele scholen en culturele partners gaan brainstormen om oplossingen te bedenken. Deze werden vervolgens weer gedeeld met iedereen. Door betrokkenen te laten leren van de monitoring en evaluatie hebben meer partijen er profijt van. Als andere partijen direct profijt hebben en ervan leren, zijn ze eerder bereid mee te werken aan de evaluatie.

Verschillende lagen in een evaluatie brengen

Een voorbeeld van een andere subsidieregeling waar geleerd werd van de evaluatie is de regeling Talentontwikkeling en Manifestaties. Om input te leveren voor de regeling Talent en Festivals in de nieuwe subsidieperiode heb ik in opdracht van het Fonds voor Cultuurparticipatie de voorgaande regeling geëvalueerd (De Graauw, 2015).

Het fonds was op zoek naar behaalde impact en hoe deze verbeterd kon worden. Daarom heb ik verschillende lagen ingebracht in de evaluatie in de vorm van verschillende gespreksrondes met verschillende partijen. In de eerste ronde hield ik individuele interviews met de subsidiënten over de afgelopen periode over wat er bereikt is, wat hun rol daarin is en hoe die verbeterd kan worden. In de tweede ronde hield ik groeps gesprekken met organisaties en personen die werken met jonge talenten nadat deze soms deel hebben genomen aan een talentontwikkelingstraject. Deze gesprekken gingen over wat er in de nabije toekomst nodig is voor talenten. In groeps gesprekken kunnen experts elkaar aanvullen en ontstaat er een completer beeld dan bij individuele gesprekken. In de derde ronde heb ik in groeps gesprekken met

de subsidiënten eerst terugblijkt op de twee eerste gespreksrondes om vervolgens samen met hen naar de toekomst te kijken.

De informatie wordt rijker door deze gelaagdheid en gevonden resultaten kunnen geduid worden. Door deze gelaagdheid hebben subsidiënten de mogelijkheid gekregen om kritisch te kijken naar hun eigen rol. Dit is voor velen een leerzame ervaring geweest. Daarnaast heeft het Fonds voor Cultuurparticipatie geleerd van de vorige regeling en concrete verbetermogelijkheden gekregen om de nieuwe regeling in te richten. Hierbij kan gedacht worden aan het zelf een actievere rol spelen in het initiëren van samenwerking of het vervullen van een rol als sparringpartner voor nieuwe initiatieven. Door ook in gesprek te gaan met experts in het veld en te praten over wat zij nodig hebben van de talentontwikkelaars die deelnemen aan de regeling, heeft het fonds aanpassingen kunnen doen zodat subsidieontvangers van de nieuwe regeling voor talentontwikkeling beter kunnen aansluiten op behoeften van het veld.

Door goed te kijken kun je veel leren

Het Van Goghmuseum doet op veel verschillende manieren aan cultuureducatie: met scholen, met bezoekers door rondleidingen en lezingen te geven, door workshops te geven met verschillende doelgroepen, maar ook op zaal. Zo zijn er familiewanden ingericht om families ((groot-)oudersmet (klein-) kinderen) in gesprek te brengen en te inspireren over het werk van Van Gogh. Het museum wilde graag weten of deze familiewanden het gewenste effect hebben. Uit de evaluatie bleek dat het geval: families en andere bezoekers vinden de wanden erg interessant (De Graauw & Broers, 2015a). De wanden geven aanleiding om met elkaar in gesprek te gaan over het werk van Van Gogh. De wanden kunnen nog beter door meer objecten te integreren in de wand.

Om bezoekers zo min mogelijk te belasten koos ik bij deze evaluatie voor observaties. Aansluitend is met een deel van de geobserveerde bezoekers een kort interview gehouden. Door goed te kijken wordt een deel van de onderzoeksvragen beantwoord en realistischer dan met een vragenlijst. Bij vragenlijsten geven respondenten vaak gewenste antwoorden, terwijl je bij observaties daadwerkelijk gedrag ziet. Observeren doe je aan de hand van een observatielijst die je kalibreert met alle observanten, zodat alle observanten wat ze zien op dezelfde manier noteren. Door voldoende bezoekers te observeren heb ik kwantitatieve gegevens verkregen waardoor ik uitspraken kon doen over de effecten van de familiewanden. De interviews dienden om de uitkomsten beter te kunnen begrijpen en duiden en tevens achterliggende motivatie van de bezoekers om te discussiëren over wat ze zien op de familiewand, te achterhalen. Door de observaties konden de gesprekjes kort zijn, wat de respons ten goede kwam.

Informatie wordt realistischer doordat daadwerkelijk gedrag wordt geregistreerd en niet gevraagd wordt naar gedrag, waarbij vaak sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. Daadwerkelijk gedrag kan op verschillende manieren geregistreerd worden. Naast observaties met een observatieformulier kun je ook ‘tracking devices’ gebruiken: digitale zenders die bezoekers bij zich dragen en waardoor zichtbaar wordt hoe zij zich bijvoorbeeld door een tentoonstelling bewegen. Een ‘mysteriebezoeker’ (afgeleid van de beter bekende mysteriешopper) is ook een vorm van observeren en registreren van daadwerkelijk gedrag, maar dan ligt de focus op het gedrag van medewerkers en niet van de bezoekers.

Combinatie kwantitatief en kwalitatief onderzoek

Beleidsvaluaties kunnen lastig zijn, omdat in een beleidsperiode verschillende ontwikkelingen zijn en meerdere zaken die invloed hebben op ontwikkelingen. Wat is het gevolg van lokaal beleid en wat is het gevolg van provinciaal beleid? Wat is het gevolg van lopende ontwikkelingen in de maatschappij en wat is het gevolg van activiteiten die culturele organisaties hebben ontwikkeld, al dan wel of niet als gevolg van het beleid door de gemeente, de provincie of de overheid. Alleen een voor-, tussen- en nameting, zoals vaak gebeurt bij educatieve programma’s volstaat niet, omdat waargenomen effecten niet toegeschreven kunnen worden aan bepaald beleid.

In de praktijk zie je dan ook vaak dat verschillende beleidsonderwerpen en beleid van verschillende overheidslagen geëvalueerd worden met een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Kwantitatief om de effecten aan te tonen en kwalitatief om de effecten te duiden. Het kwalitatieve deel bestaat dan vaak uit groepsgesprekken met experts die kunnen duiden welke effecten waaraan toe zijn te wijzen, dan wel welke combinatie van factoren ten grondslag ligt aan ontwikkelingen.

Zo heb ik samen met Het Pon voor de provincie Noord-Brabant de vitaliteit van het cultuursysteem in beeld gebracht (De Graauw, Van Dalen, & Van Bommel, 2016). De provincie gebruikt het onderzoek als inventarisatie van de huidige situatie om zo beleid te kunnen bepalen. De inventarisatie is gemaakt aan de hand van piramides van talentontwikkeling. Voor zeven disciplines een piramide samengesteld, waarbij gekeken werd naar de verschillende lagen in de piramide: cultuureducatie, amateurkunst, jong talentontwikkeling, (beroeps)opleiding, talentontwikkeling, werkplaatsen, beroepsuitoefening en top. Voor elke laag inventariseerden we welke spelers er waren (producenten, makelaars, organisaties waar de kunst is te zien (podia, musea, galleries, ed.) en festivals) en wat hun rol is. Dit is gedaan aan de hand van bestaande databestanden en in gesprekken met het veld. Aansluitend keken we in groepsgesprekken met experts uit het Brabantse veld (van de betreffende discipline) per discipline hoe de informatie in de

piramide geduid kon worden en wat dit betekende voor de discipline. De piramides zijn aan de hand van deze gesprekken aangepast en voorzien van uitleg. Door deze aanvulling kreeg de in aanvang platte data meer betekenis.

Deze combinatie van onderzoeksmethoden wordt bij onderzoek naar cultuurbeleid vaak gebruikt, omdat het lastig is om effecten van cultuur in cijfers te vangen. Met name als het gewenste sociale doelen betreft zoals participatie, betrokkenheid of leefbaarheid van de wijk. De combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek maakt de meerwaarde van cultuur beter duidelijk. Zo heb ik voor de gemeente Schiedam de impact van de cultuurscouts gemeten (De Graauw, 2013a). De cultuurscouts brengen kunst en cultuur op een laagdrempelige manier in de wijk met als doel de betrokkenheid van bewoners bij de wijk te verhogen en daarmee de leefbaarheid van de wijk te verbeteren. Uit het onderzoek bleek dat dit hen lukte. De gemeenteraad moest beslissen wat hij wilde met de cultuurscouts. Enkele raadsleden wilden hiervoor graag cijfers. Ook hier is gekozen voor een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. In het jaarlijkse bevolkingsonderzoek zijn enkele vragen opgenomen over het bereik van de cultuurscouts. Daarnaast voerde ik groeps gesprekken met buurtbewoners over wat de cultuurscouts betekenden voor de wijk. Dit gecombineerde onderzoek leverde enerzijds bereikcijfers op en daarnaast inzicht in de betekenis van het werk van de scouts voor de bewoners. De gegevens hebben elkaar versterkt en lieten zien dat de scouts de beleidsdoelen realiseerden.

Samenwerken met concullega's om te vergelijken

Evalueren kun je ook gezamenlijk aanpakken om zo niet alleen van je zelf te leren, maar ook van elkaar. Bij de Vereniging van Science Centra (VSC) evalueren de leden gezamenlijk hun binnenschoolse educatieve activiteiten. Het voordeel is dat de sector gezamenlijk bepaalt wat kwaliteit is en dit ook samen naar buiten uitdraagt. Bij de science centra wordt kwaliteit bepaald door de mate waarin de musea erin slagen jongeren te interesseren voor wetenschap, natuur, techniek of media.

Doordat de science centra gezamenlijk optrekken heb ik dit voor hen meetbaar kunnen maken met input van verschillende partijen (De Graauw, 2013b; De Graauw & Broers, 2016). Dat maakt zo'n meetinstrument sterker. Een ander voordeel van samen optrekken is dat de gegevens op instellingsniveau met elkaar vergeleken kunnen worden. Uit metingen komt naar voren waar musea sterk in zijn en waar zij landelijk voor worden benaderd. Deze sterke punten kunnen zij versterken en verder uitbuiten. Ze positioneren zich dus ten opzichte van elkaar: de ene specialiseert zich in basisscholen waar leerkrachten niet weten wat ze moeten met technieklessen, terwijl een ander zich richt op het voortgezet onderwijs waar docenten iets extra's willen bieden aan leerlingen boven wat de leerkracht kan bieden. Daarnaast leren

ze ook van elkaar. Na de meting ga ik met alle deelnemende musea in gesprek over de resultaten en wat ze van elkaar kunnen leren.

Het ontwikkelen van een gezamenlijk instrument, het samen meten, met elkaar vergelijken en van elkaar leren heeft een grote meerwaarde voor de leden van de VSC. Door samen op te trekken bereiken ze meer dan door de binnenschoolse activiteiten intern te evalueren.

Denk breder bij input voor beleid

Evaluaties dienen vaak om input te geven voor programma's, activiteiten of beleid. Maar voor input van beleid hoef je niet altijd te wachten tot na afloop. Je kunt ook vooraf onderzoek doen. Een interessante manier is kijken bij anderen. Voor een museum heb ik gekeken hoe zij meer publiek kunnen trekken voor hun lezingen (De Graauw & Broers, 2015b). In plaats van te kijken naar hoe de lezingen tot nu toe liepen, heb ik de literatuur erop nageslagen en heb ik andere musea met lezingen benaderd met de vraag hoe zij bezoekers trokken. Je hoeft tenslotte niet alles zelf te bedenken. Je kunt bij voldoende bestaande bronnen ook in de literatuur kijken. Daarnaast heb ik andere musea benaderd met de vraag hoe zij bezoekers trokken voor hun lezingen en welke lessen we konden leren van hun lezingen.

Deze manier van informatie verzamelen, bij anderen, heeft gezorgd voor rijke informatie, waardoor het museum nu volle zalen trekt bij lezingen. Deze informatie is gedeeld met de meewerkende musea, zodat zij ook input hadden voor hun beleid. Dit was niet gelukt als de blik alleen intern gericht was geweest en naar de eigen lezingen was gekeken. Juist omdat er maar weinig bezoekers waren, was het niet realistisch te verwachten dat evalueren met hen voldoende informatie zou opleveren om nieuw en meer publiek te trekken.

Voorwaarden om te kunnen leren van evalueren

Er zijn dus verschillende tips & tricks om praktische informatie te verzamelen waar je mee aan de slag kunt. Onderzoeken doe je namelijk niet voor de lol, maar omdat je een doel voor ogen hebt. Om waardevolle informatie te verzamelen waar je mee aan de slag kunt, moeten je onderzoek, de betrokken onderzoekers en de opdrachtgever echter ook aan een aantal voorwaarden voldoen. Allereerst moet de opdrachtgever een open en lerende houding hebben. Dit klinkt als een open deur, maar het is zeer belangrijk. Soms word ik gevraagd programma's te evalueren door programmaleiders of directeuren die niets willen veranderen aan wat zij doen. Zij willen uit de evaluatie graag horen dat zij goed bezig zijn. Een evaluatie of effectmeting heeft dan weinig nut. Uit elke evaluatie komen goede en verbeterpunten. Je moet

bereid zijn met deze resultaten aan de slag te gaan. Als programma-eigenaar moet je dus open staan voor verandering, voor suggesties van anderen dat wat jij vindt en doet beter kan.

Ook voor een onderzoeker is een open houding en goed kunnen luisteren belangrijk; daarnaast moet hij kunnen doorvragen en kritische vragen kunnen stellen. Dit moet naar de opdrachtgever, maar ook naar de betrokken partijen in het onderzoek. Luisteren en doorvragen zijn voorwaarden van een goed onderzoeker.

De betrokken onderzoeker moet samen met de opdrachtgever de juiste onderzoeksvragen opstellen en hierbij de juiste keuzes maken. Vraag je alleen of een programma effect heeft of vraag je ook waarom het effect heeft? Vraag je alleen naar wat goed gaat en naar wat beter kan of vraag je ook hoe het beter kan? Vraag je alleen naar de stand van zaken of vraag je ook naar de ideale situatie voor de verschillende betrokken partijen? Hiervoor kijk je naar het doel van het onderzoek: verantwoorden, verbeteren, leren voor toekomstige programma's, input voor nieuw beleid of nieuwe programma's.

Bedenk dus voordat je begint met je evaluatie wat je doel is en welke informatie je dan nodig hebt. Zoals al eerder gezegd: 'Onderzoeken doe ik voor de lol, maar de meeste mensen hebben een andere motivatie voor een onderzoek.'

Claudia de Graauw is senior onderzoeker en verricht samen met collega's praktijkgerichte onderzoeken naar kunst & cultuur, cultuureducatie, wetenschaps- & techniekeducatie, sport en sociaal beleid vanuit haar eigen onderzoeksbureau Claudia de Graauw, Effectmeting & Doelbereik. Daarnaast verzorgt ze cursussen om onderzoek en onderzoek doen toegankelijk te maken voor professionals in onder meer de culturele sector en voor beleidsmedewerkers.
E: info@claudiadegraauw.nl

Literatuur

Bol, J., Drost, N., Hartenberg, I., Matla, C., & Graauw, C. de (2016). *Eindrapport Moneva 2013-2016. Resultaten scholen*. Bunnik: Kunst Centraal.

Graauw, C. A. H. de. (2013a). *De impact van Schiedamse cultuurscouts*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de. (2013b). *De kwaliteit van techniek- en wetenschapseducatie meten. De resultaten van de eerste meting*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de. (2015). *Talenten iets extra's bieden waardoor zij kunnen excelleren. Verbetermogelijkheden regeling Talentontwikkeling en Manifestaties*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de, & Broers, B. (2015a). *Samen naar kunst kijken. Een publieksonderzoek naar de familiewanden in het Van Gogh Museum*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de, & Broers, B. (2015b). *Verbeterplan zondaglezingen*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de, & Broers, B. (2016). *De kwaliteit van wetenschapseducatie meten. De resultaten van de tweede meting*. Rijen: Onderzoeksbureau Claudia de Graauw.

Graauw, C. A. H. de, Dalen, B. van, & Bommel, M. van. (2016). *Vitaliteit van het cultuursysteem in Noord-Brabant. Update van de culturele infrastructuur 2015*. Tilburg: Het PON.

Ijdens, T. (2012). *Hoofdpijnen van de landelijke monitoring en evaluatie van de matchingsregeling*. Utrecht: Fonds voor Cultuurparticipatie.